

ЗВЕРНЕННЯ
депутатів Рокитнівської селищної ради
до Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства
соціальної політики України, депутата Верховної Ради України
дев'ятого скликання Віктора М'ЯЛИКА щодо недопущення
зменшення соціальних гарантій і соціального захисту та порушення
прав постраждалого від аварії на Чорнобильській АЕС населення

В Україні визнається і діє принцип верховенства права. Конституція України має найвищу юридичну силу, закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

Положення статті 16 Конституції України зобов'язують державу нести відповідальність за впровадження системи заходів щодо розв'язання проблем, пов'язаних із забезпеченням захисту прав, інтересів, гарантій, наданих особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи та прямо зазначають, що забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу є обов'язком держави.

Тобто, покладення Конституцією України на державу обов'язку захищати осіб, які постраждали від наслідків Чорнобильської катастрофи, вказує на особливий статус таких осіб у контексті їх соціального захисту та охорони здоров'я, а відтак – обумовлює посилений їх соціальний захист.

Разом з тим, рішенням Конституційного Суду України від 07.04.2021 № 1-р(І)/2021 зазначено, що держава може змінювати законодавче регулювання у сфері соціального захисту осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, проте в разі зміни такого регулювання вона не повинна вдаватися до обмежень, що порушують сутність їх індивідуальних прав, а досягнутий рівень соціального захисту має бути збережено.

Також Конституційним Судом України у рішенні від 17.07.2018 № 6-р/2018, виходячи зі змісту статті 16 Конституції України, було наголошено на конечній потребі зберігати генофонд Українського народу, яка «викликана перш за все незадовільною екологічною ситуацією, спричиненою, зокрема, Чорнобильською катастрофою, наслідком якої стало погіршення стану здоров'я населення, демографічний занепад, зростання смертності потерпілого від Чорнобильської катастрофи населення, захворюваності дітей, підвищення рівня інвалідності населення.

Основна маса населення, яка забезпечується цими компенсаціями – це особи, на долю яких випали усі наслідки аварії на ЧАЕС. Це і відселення, втрата майна, роботи, хвороби. В цілому, Рокитнівська селищна територіальна громада і на сьогодні долає соціально-економічну катастрофу, до якої призвела Чорнобильська катастрофа.

Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (надалі - Закон № 796-ХІІ) визначає основні положення щодо реалізації конституційного права громадян, які

постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на охорону їх життя і здоров'я та створює єдиний порядок визначення категорії зон радіоактивно забруднених територій, умов проживання і трудової діяльності на них, соціального захисту потерпілого населення.

Стаття 39 Закону № 796-XII у редакції, чинній з врахуванням рішення Конституційного Суду України від 17.07.2018 № 6-р/2018, передбачає, що громадянам, які працюють на територіях радіоактивного забруднення, провадиться доплата в таких розмірах:

у зоні безумовного (обов'язкового) відселення – три мінімальні заробітні плати;

у зоні гарантованого добровільного відселення – дві мінімальні заробітні плати.

Пенсії непрацюючим пенсіонерам, які проживають на цих територіях, підвищуються у розмірах, встановлених частиною першою цієї статті.

Вказана норма державою ігнорувалась, у зв'язку з чим громадяни змушені були звертатись за поновленням своїх прав до суду.

19.11.2024 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про Державний бюджет України на 2025 рік».

Статтею 7 вказаного Закону встановлено з 1 січня 2025 року прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць у розмірі 2920 гривень, а для основних соціальних і демографічних груп населення: дітей віком до 6 років – 2563 гривні; дітей віком від 6 до 18 років – 3196 гривень; працездатних осіб – 3028 гривень; працездатних осіб, який застосовується для визначення базового розміру посадового окладу судді – 2102 гривні; працездатних осіб, який застосовується для визначення посадових окладів працівників інших державних органів, оплата праці яких регулюється спеціальними законами, а також працівників податкових і митних органів – 2102 гривні; працездатних осіб, який застосовується для визначення посадового окладу прокурора окружної прокуратури – 2102 гривні; осіб, які втратили працездатність – 2361 гривня; осіб, які втратили працездатність, який застосовується для визначення розміру доплати за проживання на територіях радіоактивного забруднення, в тому числі за рішенням суду – 1600 гривень.

Також статтею 8 вищевказаного закону встановлено з 1 січня 2025 року мінімальну заробітну плату у місячному розмірі – 8000 гривень, в той же час розмір мінімальної заробітної плати, який застосовується як розрахункова величина для обчислення виплат за рішенням суду, встановлюється в розмірі прожиткового мінімуму, зазначеного в абзаці дев'ятому статті 7 цього Закону, тобто 1600 гривень.

Вважаємо, що перераховані вище положення порушують сутність права на соціальний захист осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, призводять до їх дискримінації, натомість держава повинна вживати вичерпних заходів для гарантування та забезпечення прав людини, сприяння їх захисту та реалізації.

Визначення прожиткового мінімуму, який застосовується для визначення розміру доплати за проживання на територіях радіоактивного забруднення, в тому числі за рішеннями суду, у значно зменшеному розмірі, суперечить вимогам статті 1 Закону України «Про прожитковий мінімум» від 15 липня 1999 року № 966-XIV, відповідно до якого прожитковий мінімум – вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я, набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості.

Встановлення різних розмірів мінімальних заробітних плат, що застосовуються як певні величини, не узгоджується із Законом України «Про оплату праці», який не передбачає наявності різних рівнів мінімальних заробітних плат. Встановлення зменшеного розміру прожиткового мінімуму для осіб, які потребують посиленого соціального захисту, суперечить меті запровадження цього стандарту, а також статті 46 Конституції України.

Крім того, застосування зменшеного розміру мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму суперечить статті 43 Конституції України, якою гарантується, що кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу від визначеної законом.

Статтею 45 Закону визначено, що у 2025 році на період дії воєнного стану в Україні, доплата непрацюючим пенсіонерам, які постійно проживають у зоні безумовного (обов'язкового) відселення та в зоні гарантованого добровільного відселення встановлюється за умови, що такі особи проживали або працювали у зоні безумовного (обов'язкового) відселення або в зоні гарантованого добровільного відселення станом на 26 квітня 1986 року чи у період з 26 квітня 1986 року до 1 січня 1993 року, у зв'язку з чим особі надано статус особи, яка постраждала внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Разом з тим, цією ж нормою встановлено доплату за проживання на зазначених територіях у розмірі 2361 гривня, що також суперечить Конституції України.

Вважаємо, що вказана норма надасть необґрунтовану можливість застосовувати такий ганебний розмір доплати (2361 грн) до всіх непрацюючих пенсіонерів, які мають право на доплату, передбачену статтею 39 Закону України «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи». **Що є недопустимим, оскільки більшість таких пенсіонерів вже вибороли через судові інстанції своє право на отримання такого роду доплат, уже декілька років їх отримують та надіються, що мають беззаперечне право, захищене рішенням суду, що набрало законної сили, на довічне отримання такого уже закріплено рішенням суду розміру доплат.**

Підсумовуючи викладене, зазначаємо та звертаємо увагу на те, що статті 7, 8 Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» в частині встановлення зменшеного розміру заробітної плати та прожиткового мінімуму для осіб, які проживають на радіоактивно забруднених територіях, а також

частини 1 статті 45 цього Закону в частині встановлення доплати у розмірі 2361 гривня, суперечать нормам статей 8, 16, 22, 43 Конституції України, норми яких є нормами прямої дії, а також рішенням Конституційного суду України, який неодноразово наголошував на недопустимості скасування чи обмеження цих пільг, компенсацій і гарантій без рівноцінної їх заміни, що свідчитиме про відступ держави від її конституційного обов'язку.

Враховуючи вищезазначене, просимо не допустити застосування статті 45 Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» до пенсіонерів, у яких вже є рішення судів про зобов'язання органів Пенсійного фонду України виплачувати розмір доплат відповідно до статті 39 Закону України «Про статус та соціальний захист громадян, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», який чітко передбачений відповідним рішенням суду, що набрало законної сили. Окремо наголошуємо, що застосування статті 45 Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» призведе до звуження та обмеження конституційних прав та свобод громадян і викличе хвилю нових судових позовів.

З повагою – депутати Рокитнівської селищної ради

Схвалено

Рішення Рокитнівської селищної ради

12 грудня 2024 року № 4904